

"פן תבוא אדום שמה"

חורבת בית לוייה

1. חרסי ערד:

מעֶרד ... ומקינ(ה)...
ה. וּשְׁלַחְתֶּם אֹתָם רִמְת נַגְבְּ [בִּי]
ד מִלְכֵיהוּ בֶן קֶרְבָּאוֹר וְהַבֶּ
קִדְם עַל יַד אֱלִישֶׁע בֶּן יִרְמִיָּה
הוּ בְרִמְת נַגְבְּ, פֶּן יִקְרָה אֶת הַ
עִיר דָּבָר. וַדְּבַר הַמֶּלֶךְ אֶתְכֶם
בְּנֹבְשָׁכֶם. הִנֵּה שְׁלַחְתִּי לְהַעֲדִיד
בְּכֶם הַיָּם: הֶאֱנַשְׁם אֶת אֱלִישֶׁ
ע, פֶּן תִּבְא אָדָם שְׁמָה!

2. גיור האדומים

א. הסופר פטולמאיוס, משלהי המאה ה-1 לפסה"נ:

האדומים לעומת זאת, לא היו במקורם יהודים, אלא פיניקים וסורים, אך מאחר שהוכנעו על ידם ונאלצו לקיים את המילה, באופן שנמנו עם העם היהודי וקיימו אותם המנהגים, הם נקראו יהודים.

ב. סטראבון, מאה 1 לפסה"נ:

האדומים הם נבטים שגלו מארצם בגלל מרד ונתחברו אל היהודים והשתתפו עמם באותם החוקים עצמם.

ג. יוסף בן מתתיהו (קדמוניות יג 257-258):

הורקנוס כבש גם את אדורים ואת מרישה ערי אדום (=אידיומיאה) והכריע את כל האדומים והרשה להם להישאר בארץ אם יימולו וייאוו לקבל את חוקי היהודים. והללו קיבלו על עצמם מאהבת ארץ אבותם גם את המילה וגם להשוות את שאר הליכות חייהם לאלה של היהודים. ומאותו זמן ואילך היו הללו יהודים.

ד. יוסף בן מתתיהו (קדמוניות טו, 254):

אך הורקנוס המיר את החוקה של האדומים במנהגים ובחוקים של היהודים.

ה. ירמיהו ט:

(כד) הִנֵּה יָמִים בָּאִים, נְאֻם-יְהוָה, וּפְקַדְתִּי, עַל-כָּל-מוֹל בְּעֶרְלָה (כה) עַל-מִצְרַיִם עַל-יְהוּדָה, וְעַל-אֲדוֹם וְעַל-בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל-מוֹאָב, וְעַל-כָּל-קְצוּצֵי פָאָה, הַיֹּשְׁבִים בְּמִדְבַּר--כִּי כָל-הַגּוֹיִם עֶרְלִים, וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל עֶרְלֵי-לֵב.

3. כיבושי יהודה המקבי

מקבים א, ה', סה-10:

ויצא יהודה ואחיו וילחמו את בני עשיו בארץ אשר אל-נגב ויך את חברון ואת בנתיה, ויהרוס את מבצריה ואת מגדליה שרפו מסביב. ויסע ללכת לארץ פלשתים ויעבור את מרישה.

4. תהלים פרק הלז:

(א) על נהרות בבל שם ישבנו גם־בכינו בזכרנו את־ציון: (ב) על־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנֹרֹתֵינוּ: (ג) כִּי שָׁם שָׂאלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִיחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִׁיר צִיּוֹן: (ד) אִיךָ נִשִּׁיר אֶת־שִׁיר־יְקֹוֹק עַל אֲדָמַת נָכַר: (ה) אִם־אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: (ו) תִּדְבַק־לְשׁוֹנִי לַחֲכִי אִם־לֹא אֲזַכְּרִי אִם־לֹא אֶעֱלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֹתַי: (ז) זָכַר יְקֹוֹק לִבִּי אֲדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹם בָּהּ: (ח) בֵּית־בְּבֶל הִשְׁדוּדָה אֲשֶׁר־יְשִׁיטְלֶם־לָךְ אֶת־גְּמוּלָךְ שְׁגַמְלֶת לָנוּ: (ט) אֲשֶׁר־יִשְׂאֲחֵז וְנִפֹץ אֶת־עַלְלֶיךָ אֶל־הַסֵּלַע:

5. עמוס פרק א:

(יא) כֹּה אָמַר יְקֹוֹק עַל־שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי אֲדוֹם וְעַל־אֲרָבֵעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל־רֹדְפוֹ בַּחֲרָב אַחִיו וְשַׁחַת רַחֲמָיו וַיִּטְרֹף לְעַד אַפּוֹ וַעֲבַרְתוּ שְׂמֵרָה נֹצַח: (יב) וְשַׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּתִימָן וְאֶקְלָה אֲרָמֹנֹת בְּצָרָה:

6. במדבר פרק כ:

(יד) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֶּדֶשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֲדוֹם כֹּה אָמַר אַחִיךָ יִשְׂרָאֵל אֲתָה יְדַעַת אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצְאָתָנוּ: (טו) וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִם וַנִּשָּׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיֵּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹאֲבֹתֵינוּ: (טז) וַנִּצְעַק אֶל־יְקֹוֹק וַיִּשְׁמַע קוֹלֵנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקֶדֶשׁ עִיר קִצָּה גְבוּלָךְ: (יז) נַעֲבְרָה־נָא בָאֲרָצָךְ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכַרְם וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בָאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נִלְךָ לֹא נִטָּה יָמִין וְשִׁמְאוֹל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבוּלָךְ: (יח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדוֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בַּחֲרָב אֲצַא לְקִרְאָתְךָ:

7. דברים פרק כג:

(ד) לֹא־יָבֹא עִמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בְּקִהְלֵי יְקֹוֹק גַּם דּוֹר עֲשִׁירִי לֹא־יָבֹא לָהֶם בְּקִהְלֵי יְקֹוֹק עַד־עוֹלָם: (ה) עַל־דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶם בְּלַחֵם וּבַמַּיִם בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר עָלֶיךָ אֶת־בַּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרָם נִהְרִים לְקַלְלָךְ: (ו) וְלֹא־אָבָה יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל־בַּלְעָם וַיִּהְפֹּךְ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֶת־הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אָהַבְךָ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ: (ז) לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וְטַבְתָּם כָּל־יְמֵיךָ לְעוֹלָם: (ח) לֹא־תִתְעַב אָדָמִי כִּי אַחִיךָ הוּא לֹא־תִתְעַב מִצְרִי כִּי־גַר הָיִיתָ בְּאֲרָצוֹ: (ט) בְּנִים אֲשֶׁר־יִלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בְּקִהְלֵי יְקֹוֹק:

8. מקבים א', ד, כט-לא:

ויבואו ליהודה ויחנו בבית צור ויפגשם יהודה בעשרת אלפים איש: וירא את המחנה הכבד ויתפלל ויאמר ברוך אתה מושיע ישראל המשבית עברת הגיבור ביד דוד עבדך והמוסר מחנה פלישתים ביד יהונתן בן שאול ונושא כליו: סגר נא את המחנה הזה ביד עמך ישראל ויבושו בחילים ובסוסיהם:

9. מקבים א', ב, מח-ס:

ויקרבו ימי מתתיהו למות ויאמר לבניו עתה גבר זדון ותוכחה ויום מהפכה וחרון אף: עתה בנים קנאו לתורה ותנו נפשותיכם על ברית אבותיכם: זכרו מעשי אבות אשר עשו בדורותם ונחלתם כבוד גדול ושם עולם:

אברהם הלא בניסיון נמצא נאמן ותחשב לו לצדקה: יוסף בעת מצוקתו שמר מצווה ויהיה אדון למצרים:

פנחס אבינו בקנאתו קנאה קיבל ברית כהונת עולם: יהושע במלאתו דבר אדני היה שופט בישראל:

כלב בהעידו בקהל קיבל ארץ נחלה: דוד בחסדו נחל כיסא מלכות לעולם:
אלהו בקנאתו קנאת התורה הועלה לשמים: חנניה מישאל ועזריה הבוטחים נצלו משלהבת:
דניאל בתומו ניצל מפי אריות: וכן בינו דור ודור כי כל המקווים לו לא יכשלו:

10. תולדות מלחמת היהודים ברומאים ג', 22-28:

אף בלי להמתין שיירפאו פצעייהם שבו וליכדו את כוחותיהם (אחרי הפסד בכיבוש אשקלון) וברתחת זעם – והפעם גם היו רבים מבראשונה – שבו ותקפו בתנופה את אשקלון. נוסף על העדר נסיונם ושאר חסרונותיהם בניהול המלחמה נלווה עליהם הפעם גם ביש מזלם. אנטוניוס הקדים והציב מארבים במעברים, והיהודים – שלא ציפו לכך – נלכדו במלכודת. עוד לפני שהספיקו להיערך לקרב הקיפו אותם הפרשים, ושוב נפלו חלל יותר משמונת אלפי אנשים. כל השורדים נמלטו ואיתם ניגר, אשר הוכיח את אומץ ליבו במעשי גבורה רבים בעת המנוסה. בלחץ האויב נדחקו היהודים אל מגדל מבוצר היטב בכפר הנקרא בל-צדק (בית צדק). אנטוניוס ואנשיו לא רצו לבטל את זמנם במצור על המגדל, שקשה עד מאוד לכובשו, וכדי למנוע משר צבא האויב, גיבור היהודים, לצאת ממנו בשלום, שלחו אש בחומה המקיפה אותו. כאשר עלה המגדל באש סרו משם הרומאים שמחים וצהלים, בסוברם כי ניגר נספה. אך הוא קפץ מן המגדל אל נקבה שבתוך המצודה וניצל. וכעבור שלושה ימים, כאשר חיפשו אחריו אנשיו בקינות ובמספד כדי להביאו לקבורה, השמיע ניגר את קולו ממקום מקלטו. בצאתו לקראתם מילא את לב היהודים שמחה לא צפויה, הם סברו כי ההשגחה האלוהית הצילה אותו כדי שיעמוד בראש צבאם במלחמה הממששת ובאה.

11. מערת הקבורה:

א. "יקוק אלוקי כל הארץ הרי יהד לו לאלוקי הארץ"

מקבילות תנ"כיות:

ישעיהו פרק נד

(ה) כי בעליך עשיך יקוק צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרא:

בראשית פרק כד

(ג) ואשביעך ביקוק אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא-תקח אשה לבני מבנות הפנעני אשר אנכי יושב בקרבן:

דברי הימים ב פרק לב

(יט) וידברו אל-אלהי ירושלים כעל אלהי עמי הארץ מעשה ידי האדם:

ב. "המוריה אתה חננת נוה יה יקוק"

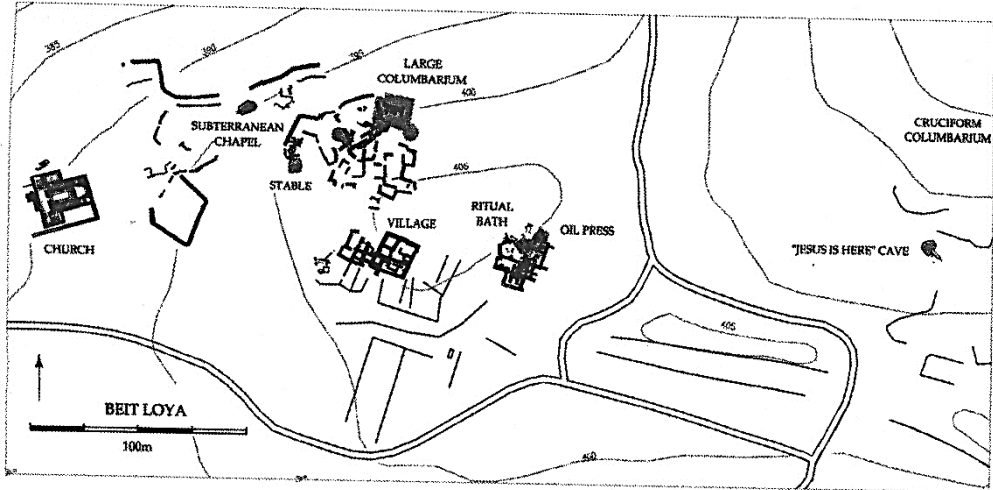
בראשית פרק כב

(ב) ויאמר קח-נא את-בנך אשר-בנך את-יחידך אשר-אהבת את-יחידך וקח-לך אל-ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך:

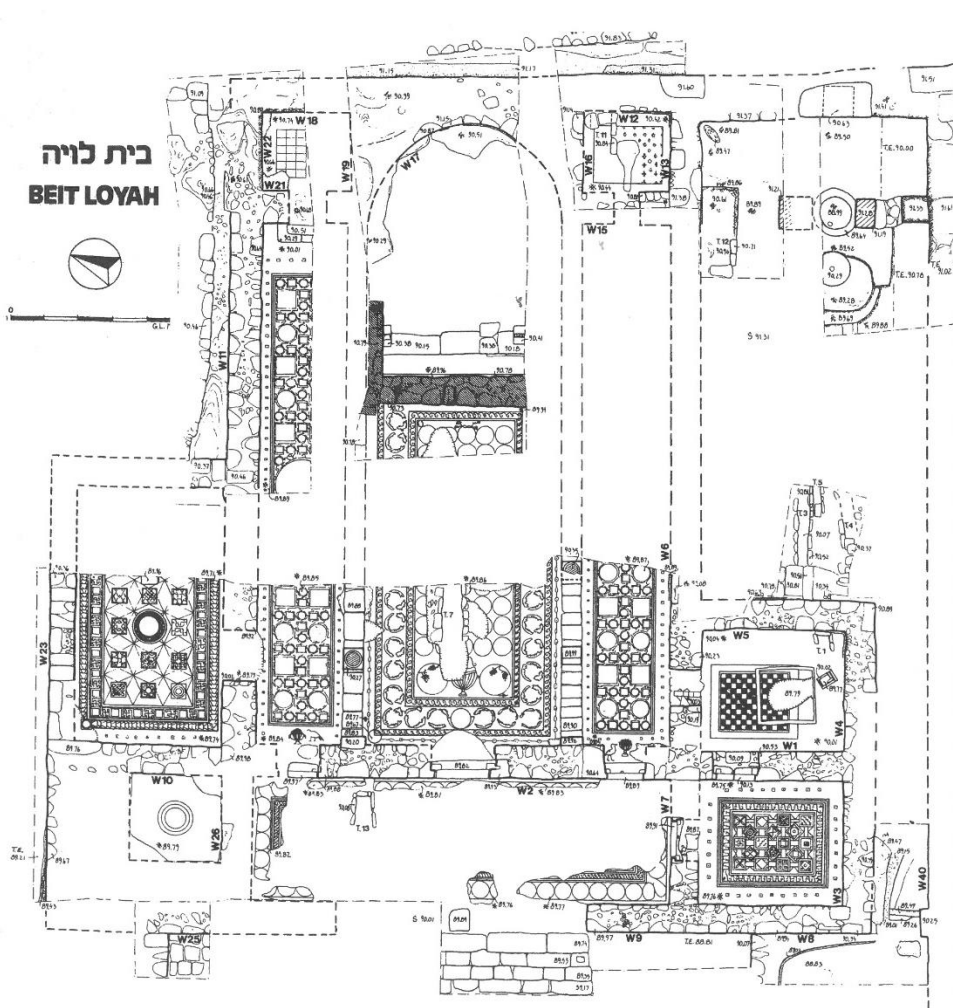
דברי הימים ב פרק ג

(א) ויחל שלמה לבנות את-בית-יקוק בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדוד אביו אשר הכין במקום דויד בגרן ארנן היבואי:

ג. "הושע יקוק"

3 חורבת בית לוייה - תוכנית כללית

בית לוייה; תכנית כללית של הכנסייה ושל המיתקנים שלידה